

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาระบบเสียงภาษาของซึ่งพูดในบริเวณต่าง ๆ ของจังหวัดลำพูน โดยดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอนสำคัญ คือ การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น การเก็บข้อมูลภาคสนาม และ การวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์

การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

1. ศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาษาของ ภาษาลื้อ ตลอดจนภาษาอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในตระกูลไทที่มีผู้วิจัยไว้แล้ว^๑ และศึกษาเอกสารที่เป็นแนวคิดในการศึกษาภาษาถิ่น^{๑๑} เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย

2. ศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ผู้วิจัยได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับประวัติการอพยพ การตั้งถิ่นฐานของคนของในบริเวณต่าง ๆ ของจังหวัดลำพูน จากเอกสาร (สำนักนายกรัฐมนตรี, คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ 2514, บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ 2498 ก, 2498 ข, สงวน โชติสุขรัตน์ 2512, เรืองเดช บันเขื่อนขันธ์ 2521) และ การสัมภาษณ์ผู้รู้ ได้แก่ ปลัดอำเภอ พัฒนาการอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนคนของที่สูงอายุในบริเวณต่าง ๆ ของจังหวัดลำพูน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกสำรวจการกระจายของหมู่บ้านคนของด้วยตนเอง โดยได้รับความอนุเคราะห์จากเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการต่าง ๆ ในจังหวัดลำพูน และได้รับความร่วมมือและ

^๑ ूरายชื่องานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในบทที่ 1 หน้า 12

^{๑๑} ดู บรรณานุกรม

คำแนะนำจากท่าน ผู้ใหญ่บ้าน และคนของสูงอายุโดยทั่วไป จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ทราบที่ตั้งของกลุ่มหมู่บ้านของคนอยู่ในจังหวัดลำพูน และ บริเวณที่มีการใช้สำเนียงพูดของภาษาของที่แตกต่างกันออกไป

การเก็บข้อมูลภาคสนาม

1. หลักเกณฑ์การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล

จากการที่ได้ออกสำรวจการกระจายของหมู่บ้านคนอยู่ในจังหวัดลำพูน ปรากฏว่าหมู่บ้านคนของมักจะมีลักษณะคล้ายกันอย่างมากเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ในบริเวณที่ไม่กว้างมากนัก และมีคนของบางส่วนอยู่กระจัดกระจายโดยปะปนกับหมู่บ้านคนไทยที่พูดภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นภาษาแม่ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงไม่สามารถใช้วิธีที่มักจะใช้กันในการเก็บข้อมูลภาษาไทยถิ่นได้ วิธีที่กล่าวถึงนี้ได้แก่การเขียนวงกลมรัศมี 1 นิ้ว ซึ่งมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่จุดตัดของเส้นทะแยงมุมของช่องตารางในแผนที่ของกรมแผนที่ทหาร วิธีการนี้ทำให้แต่ละหมู่บ้านที่เป็นจุดเก็บข้อมูลมีระยะห่างเท่า ๆ กันในการศึกษาภาษาถิ่นย่อยของภาษาของ ผู้วิจัยพบว่าหากใช้วิธีการดังกล่าวแล้ว จะมีกลุ่มหมู่บ้านคนของหลายกลุ่มที่มีอยู่ในวงเขตสำรวจทุกแห่ง การคัดเลือกหมู่บ้านคนของที่เป็นจุดเก็บข้อมูลในการศึกษานี้จึงยึดเขตการปกครองระดับอำเภอเป็นสิ่งที่กำหนดเขตสำรวจ โดยกำหนดให้แต่ละเขตอำเภอมียุทธศาสตร์ 1 จุด^๑ ทำให้ได้จุดเก็บข้อมูลรวม 4 จุด แต่เนื่องจากผู้วิจัยยึดการกระจายของหมู่บ้านคนของที่มีการใช้สำเนียงพูดของภาษาของที่แตกต่างกันเป็นเกณฑ์สำคัญควบคู่ไปด้วยซึ่งปรากฏว่า คนของที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในเขตอำเภอเมืองลำพูนมีสำเนียงพูดแตกต่างกันเป็น 2 พวก ผู้วิจัยจึงกำหนดจุดเก็บข้อมูลในเขตอำเภอเมืองเพิ่มเป็น 2 จุด จึงได้จุดเก็บข้อมูลรวมทั้งสิ้น 5 จุด นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลต่อไปนี้ประกอบการพิจารณา คือ

ก. ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในกลุ่มหมู่บ้านคนของซึ่งได้แก่ กลุ่มของหมู่บ้านที่ประกอบด้วยหมู่บ้านคนของทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่

^๑ ภาษาของซึ่งใช้พูดกันที่อำเภอฝาง และ กิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง จะไม่รวมอยู่ในการศึกษานี้
ดู ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา หน้า 1 และ ขอบเขตของการวิจัย หน้า 4

ข. ลักษณะการใช้ภาษาของประชากร

1. ประชากรทั้งหมดของหมู่บ้านใช้ภาษาของในการติดต่อสื่อสารกันทั้งในครัวเรือนและหมู่บ้าน
2. เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในกลุ่มหมู่บ้านที่คนของได้โทษอสังเกตว่ามีสำเนียงการพูดภาษาของแตกต่าง จากหมู่บ้านที่เป็นจุดเก็บข้อมูลอื่น ๆ

ค. ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน

เป็นหมู่บ้านที่คนของได้ตั้งถิ่นฐานเป็นระยะเวลานานติดต่อกัน

ง. ระยะที่ตั้ง

หมู่บ้านคนของที่เป็นจุดเก็บข้อมูลจะต้องมีระยะที่ตั้งห่างจากหมู่บ้านคนของที่เป็นจุดเก็บข้อมูลอื่น ๆ พอสมควร เพื่อหลีกเลี่ยงการกลมกลืนทางภาษา

จ. การคมนาคม

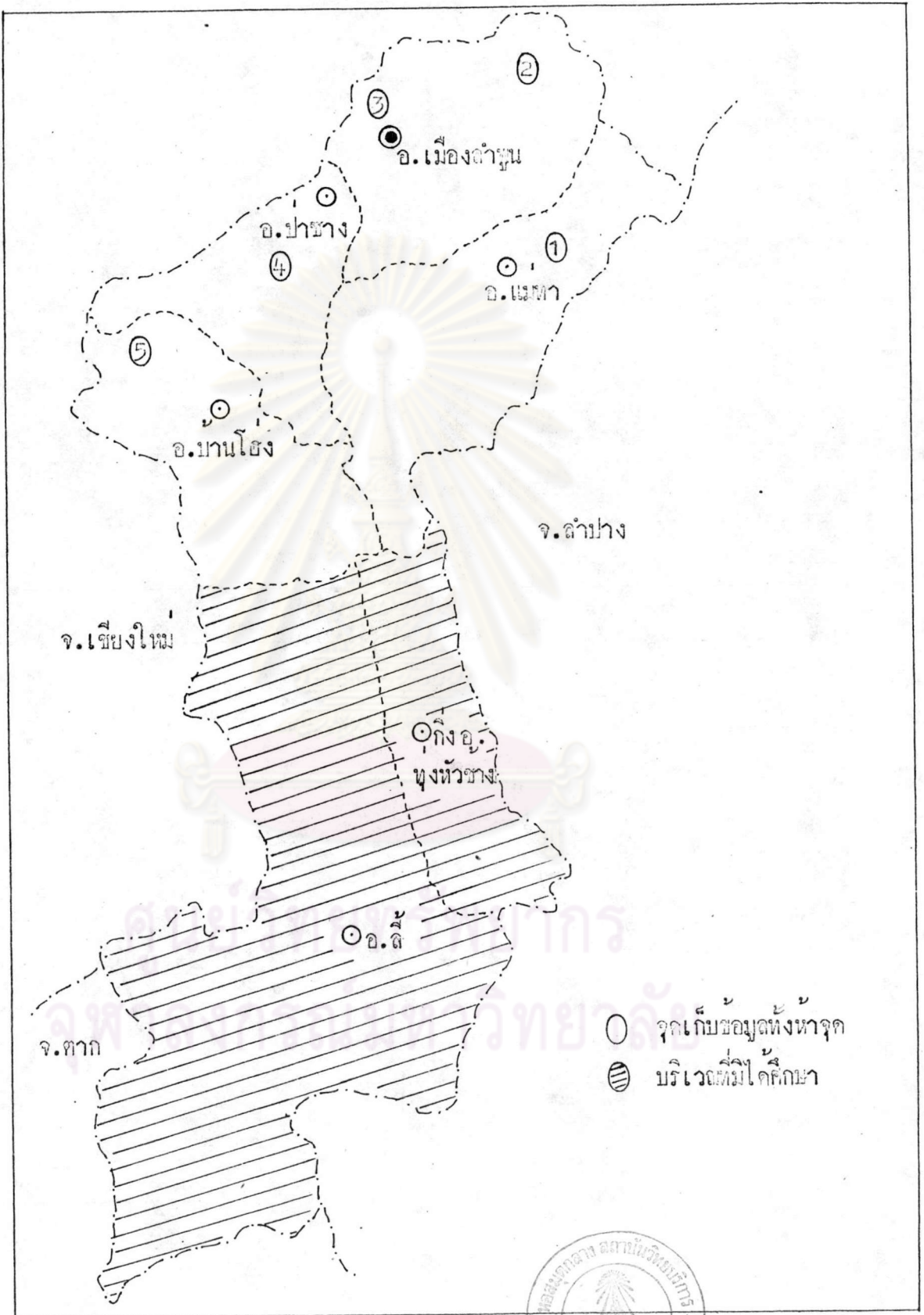
เป็นหมู่บ้านที่อยู่ทางไกลความเจริญหรือศูนย์กลางของอำเภอพอสมควร เพื่อว่าคนของในแต่ละหมู่บ้านที่เป็นจุดเก็บข้อมูลยังคงสามารถรักษาภาษาเดิมของตนไว้ได้มากที่สุด

โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ทำให้ได้หมู่บ้านที่เป็นจุดเก็บข้อมูลภาษาของ รวมทั้งสิ้น 5 หมู่บ้าน^๑ ซึ่งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอแม่ทา อำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง และอำเภอบ้านโฮ่ง ดังนี้คือ

จุดที่ 1	บ้านศรีทรายมูล	ตำบลท่าปลาจุก	อำเภอแม่ทา
จุดที่ 2	บ้านป่าเหียง	ตำบลบ้านธิ	อำเภอเมืองลำพูน
จุดที่ 3	บ้านต้นแงะ	ตำบลประจวบ	อำเภอเมืองลำพูน
จุดที่ 4	บ้านมะกอก	ตำบลมะกอก	อำเภอป่าซาง
จุดที่ 5	บ้านหลายแก้ว	ตำบลศรีเตี้ย	อำเภอบ้านโฮ่ง

^๑ดูภาพที่ 3 แผนที่จังหวัดลำพูน แสดงจุดเก็บข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ หน้า 38

ภาพที่ 3 แผนที่แสดงจุดเก็บข้อมูลภาษาของในจังหวัดลำพูนในงานวิจัยนี้

2. หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้บอกภาษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดจำนวนผู้บอกภาษาจากจุดเก็บข้อมูลแต่ละจุดมี 2 คน ทั้งนี้เพื่อความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้บอกภาษา ดังต่อไปนี้ คือ

ก. อายุ

ผู้บอกภาษามีอายุระหว่าง 40-70 ปี ผู้บอกภาษาที่มีอายุต่ำกว่านี้อาจได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยถิ่นเหนือหรือภาษาไทยกรุงเทพฯ จึงทำให้รักษารากภาษาเดิมได้น้อยกว่าผู้บอกภาษาที่สูงอายุ ในขณะที่เดียวกัน ผู้บอกภาษาที่มีอายุสูงกว่านี้อาจมีความจำเสื่อมทำให้ไม่สะดวกในการเก็บข้อมูล

ข. เพศ

ผู้บอกภาษาเป็นเพศหญิง เพราะเท่าที่ผ่านมาเป็นที่เชื่อกันว่า ผู้หญิงสามารถรักษารากภาษาเดิมไว้ได้มากกว่าผู้ชาย ทั้งนี้เพราะผู้หญิงไม่ค่อยได้มีโอกาสเดินทางไปในชุมชนอื่น ๆ หรือติดต่อกับสมาคมกับคนต่างถิ่นมากเหมือนผู้ชาย

ค. อาชีพ

ผู้บอกภาษามีอาชีพกสิกรรม เพราะเป็นอาชีพที่ไม่ต้องเดินทางหรือติดต่อกับสมาคมกับคนต่างถิ่นบ่อย ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ภาษาเปลี่ยนแปลงได้ง่าย

ง. การศึกษา

ผู้บอกภาษาทุกคนมีการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษาตอนต้น เพราะผู้ที่ได้รับการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นภาษาราชการน้อยกว่าผู้บอกภาษาที่มีการศึกษาสูงกว่านี้ จึงทำให้สามารถรักษารากภาษาเดิมไว้ได้มากกว่า

จ. การตั้งถิ่นฐาน

ผู้บอกภาษาทุกคนเป็นผู้ที่เกิดและตั้งถิ่นฐานอยู่ในท้องถิ่นนั้นจนถึงปัจจุบัน

ฉ. ความสามารถในการใช้ภาษา

ผู้บอกภาษานักคนสามารถใช้ภาษาของตนได้อย่างคล่องแคล่วเป็นธรรมชาติ และมีอวัยวะในการออกเสียงอยู่ในสภาพครบสมบูรณ์ และคุณภาพของเสียงชัดเจน

ช. คุณสมบัตินอื่น ๆ

เป็นผู้บอกภาษาที่มีไหวพริบ มีความกล้าสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีและใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ มีความสนใจและเต็มใจให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และมีสุขภาพดี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ก. รายการคำ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รายการคำที่สร้างขึ้นโดยอาศัยรายการคำสำหรับเก็บข้อมูลภาษาตระกูลไทของ วิลเลียม เจ. เก็ดนีย์ (William J. Gedney) และ ฟัง ไกว ลี (Fang Kuei Li) ซึ่งจัดพิมพ์เผยแพร่โดยโครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ (ILTRP) สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2521) เป็นพื้นฐาน เพราะเป็นรายการคำที่สร้างขึ้นสำหรับเก็บข้อมูลภาษาต่าง ๆ ที่อยู่ในตระกูลไท และ นอกจากนี้ยังได้อาศัยรายการคำสำหรับเก็บข้อมูลภาษาของในจังหวัดลำพูน ของ สมจิต คุ้มดี (1979), แมรี อี สาราวิต (Sarawit 1979) และ เรืองเดช บันเขื่อนขันธ์ (2521) ด้วย

รายการคำสำหรับเก็บข้อมูลเสียงวรรณยุกต์^๑ ได้สร้างขึ้นโดยใช้แนวทางการทดสอบเสียงวรรณยุกต์ภาษาตระกูลไทของ วิลเลียม เจ. เก็ดนีย์ (Gedney 1972) ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและประหยัดเวลาในการเก็บข้อมูล โดยให้แต่ละร่องวรรณยุกต์มีรายการคำสำหรับทดสอบ

3 คำ

^๑ ดู ตารางที่ 9 แสดงตารางคำที่ใช้ทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาของ หน้า 42

สำหรับรายการคำที่ใช้เก็บข้อมูลเสียงและหน่วยเสียงพยัญชนะและสระนั้น^๑ ได้สร้างขึ้นโดยอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับระบบเสียงภษาของในจังหวัดลำพูน ซึ่งได้มีผู้ศึกษาไว้บ้างแล้ว คือ สมจิต เควีส์ (1979), แมรี อี สาราวิต (Sarawit 1979) และ เรืองเดช บันเขื่อนขันธ์ (2521) โดยใช้อย่างน้อย 2 คำ สำหรับแต่ละหน่วยเสียง

การสร้างรายการคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สิ่งสำคัญที่สุดคือ คำที่เลือกมาใช้เก็บข้อมูล ต้องเป็นคำศัพท์พื้นฐานที่ผู้บอกภาษารู้จักดี ไก่แก่ คำที่ใช้เรียกวงศาคนาญาติ คำที่ใช้เรียกสัตว์ทั่ว ๆ ไป คำที่ใช้เรียกอวัยวะของร่างกาย คำที่ใช้เรียกอาหาร คำที่ใช้เรียกอาการกริยา และ คำที่ใช้เรียกสิ่งของที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

ทดลองวรรณยุกต์ของ วิลเลียม เจ. เก็ดนีย์ (Gedney 1972)

ทดลองวรรณยุกต์หรือตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของ วิลเลียม เจ. เก็ดนีย์^{๑๑} เป็นตารางที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณยุกต์กับพยัญชนะต้น และลักษณะพยางค์เป็นพยางค์ตาย รวมทั้งความสั้นยาวของเสียงสระในพยางค์ตายด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้บรรจุรายการคำสำหรับเก็บข้อมูลเสียงวรรณยุกต์ในภษาของที่ได้สร้างขึ้น ลงในตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้ คือ

^๑ดูภาคผนวก ข หน้า 146 - 148

^{๑๑}ดูรายละเอียดใน บทความเรื่อง คำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภษาไทถิ่นของ วิลเลียม เจ. เก็ดนีย์ แปลโดย วีระพันธ์ ล. ทองคำ หน้า 7-19

ตารางที่ 9 แสดงตารางคำที่ผู้วิจัยใช้ทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาของ

	A	B	C	DL	DS
1	1. ชา	13. เขา	25. ฉา	37. เหงือก	49. สัตว์
	2. ชู	14. ไช	26. เสือ	38. ทนวด	50. หมัก
	3. หม่า	15. ฉ่า	27. ชาว	39. ทาบ	51. ชุก
2	4. ตา	16. ป่า	28. ป่า	40. ปาก	52. เบ็ด
	5. ปลา	17. ไก	29. กาง	41. ทาก	53. ตัก
	6. ก่า	18. เต่า	30. กลา(น)	42. ปีก	54. กบ
3	7. บิน	19. บา	31. บา	43. บอด	55. เบ็ด
	8. คำ	20. ค่า	32. ไบ	44. คอก	56. คัด
	9. เหว	21. โอง	33. อา	45. อาบ	57. ออก
4	10. มือ	22. พอ	34. มา	46. ลาบ	58. วัล
	11. คาง	23. แม	35. นา	47. ลาก	59. นัม
	12. งา	24. วาว	36. ศา	48. ราก	60. รัก

อนึ่ง ผู้วิจัยได้เพิ่มรายการคำสำหรับเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์[@] ที่ปรากฏในแต่ละ
ของวรรณยุกต์ทุกของควาย

ข. แบบสอบถาม^{@@}

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้บอกภาษาขณะที่ยังเก็บข้อมูล หลังจากที่ได้เลือกคำที่ใช้ในรายการคำครบถ้วนแล้ว ซึ่งมีหลายรูปแบบ ดังนี้

1. การใช้ประโยคคำถาม

ตัวอย่าง : ควาย : "ตัวอะไร มีสีคำไรลากเกวียน"

นา : "เราปลูกข้าวที่ใหม่"

[@]ดูภาคผนวก ข หน้า 143 - 146

^{@@}ดูภาคผนวก ค หน้า 150

2. การยกตัวอย่างในบริบทประกอบคำถาม

ตัวอย่าง : ข่าว : "วัวควายกินหญ้า คนกินอะไร"

วัตถุ : "คนอาศัยอยู่ที่บ้าน พระอยู่ที่ไหน"

3. การแสดงท่าทางประกอบคำถาม

ตัวอย่าง : คำว่า : "ผมนอนอย่างไร (แสดงท่าทางการนอนคำว่าประกอบ)

เรียกว่า นอนอย่างไร"

อา : "ถ้าผมปิดปากอย่างนี้เรียกว่า ทุบปาก แต่ถ้าทำปากอย่างนี้

(แสดงท่าทางการอ้าปากประกอบ) เรียกว่า ผมทำอย่างไรกับปาก"

4. การใช้ของจริงหรือรูปภาพประกอบคำถาม

ตัวอย่าง : ปลา : "(ให้ดูรูปปลา) นี้อะไร"

เสื้อ : "(ชี้ให้ดูของจริง) ผมใส่อะไร" เป็นต้น

ค. อุปกรณ์ประกอบการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบออกกถามั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมอุปกรณ์ประกอบควย เพื่อความถูกต้องของข้อมูล สะดวก และประหยัดเวลา ซึ่งได้แก่

1. แบบสอบถาม
2. ของจริง
3. รูปภาพประกอบ

ง. อุปกรณ์สำหรับบันทึกเสียง

ใช้เครื่องบันทึกเสียงประเภทที่ใช้กับแถบบันทึกเสียงชนิดตลับ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการเคลื่อนย้าย และสามารถใช้ตามไฟฉายแทนการใช้ไฟฟ้าในการบันทึกเสียงแบบออกกถามาในกรณีที่บ้านที่เป็นจุดเก็บข้อมูลนั้นไม่มีไฟฟ้าใช้

จ. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล

1. สัญลักษณ์แทนวรรณยุกต์

ก) สัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์

ใช้ตัวอักษรและหมายเลข แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

ว.1 แทน หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1

ว.2 แทน หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2

ว.3 แทน หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3

ว.4 แทน หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4

ว.5 แทน หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5

ว.6 แทน หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6

ข) สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์

1) ใช้ตัวอักษรวรรณยุกต์ (tone letter) ^๑ ซึ่งคัดแปลงจาก Y.R.

Chao แสดงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ เช่น [|] หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ระดับ ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการเสนอผลการวิจัย

2) ใช้ตัวเลขแสดงระดับเสียง ^{๑๑} แสดงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์

อาจประกอบด้วยตัวเลข 2 ตัว หรือ 3 ตัว โดยตัวเลขแรกแสดงถึงจุดเริ่มต้นของเสียงวรรณยุกต์ และตัวเลขสุดท้ายแสดงถึงจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์ ส่วนตัวเลขตัวกลางแสดงถึงการเปลี่ยนระดับเสียงระหว่างจุดเริ่มต้น และจุดสิ้นสุดของเสียงวรรณยุกต์ ตัวอย่างเช่น

13 หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้นถึงกลาง

113 หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ-ขึ้นถึงกลาง

^๑ ดู รายละเอียดในบทที่ 3 หน้า 51 - 55

^{๑๑} ดู รายละเอียดในบทที่ 3 หน้า 51 - 55

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในชั้นการเสนอผลการวิจัย

2. สัญลักษณ์แทนพยัญชนะและสระ[@]

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ (Phonetic Symbol) ของสมาคมสัตตศาสตร์นานาชาติ (I.P.A : International Phonetic Association) ในการบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ ข้อมูล และการเสนอผลการวิจัย

3. สัญลักษณ์อื่น ๆ

- [] ใช้กำกับสัทอักษรที่แทนเสียง เช่น [x], [e] เป็นต้น
- ^ ใช้กำกับบนสัญลักษณ์ที่เป็นเสียงสระ เพื่อแสดงวาระคัมของลิ้นสูงขึ้น
- ∨ ใช้กำกับบนสัญลักษณ์ที่เป็นเสียงสระ เพื่อแสดงวาระคัมของลิ้นต่ำลง
- < ใช้กำกับบนสัญลักษณ์ที่เป็นเสียงสระ เพื่อแสดงว่าตำแหน่งของลิ้นอยู่ก่อน
- > ใช้กำกับบนสัญลักษณ์ที่เป็นเสียงสระ เพื่อแสดงว่าตำแหน่งของลิ้นอยู่คอน

ไปข้างหน้า

ไปข้างหลัง

* ใช้กำกับสัทอักษรที่แทนหน่วยเสียงซึ่งสัมพันธ์กันในภาษาคำเดิม

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

หลังจากที่ได้คัดเลือกหมู่บ้านที่เป็นจุดเก็บข้อมูลและกำหนดหลักเกณฑ์ของผู้บอกภาษาแล้ว ผู้วิจัยได้ออกเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยแบ่งระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ก. ระยะที่หนึ่ง คือ ระยะเวลาระหว่าง 30 สิงหาคม - 3 กันยายน 2524 เป็นระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ออกไปติดต่อทำความคุ้นเคยกับผู้บอกภาษาทั้งหมด และได้ทดลองบันทึกเสียงของผู้บอกภาษาแต่ละคนเพื่อซักซ้อมและทำความเข้าใจในการเก็บข้อมูล หรือทั้งนี้ได้สัมภาษณ์ประวัติความเป็นมาของคนของแต่ละหมู่บ้านที่เป็นจุดเก็บข้อมูลจากคนของที่สูงอายุในหมู่บ้านด้วย

[@] ूरายละเอียดในบทที่ 4 หน้า 83 - 88 และหน้า 90 - 93

ข. ระยะที่สอง คือ ระยะเวลาระหว่าง 7-26 ธันวาคม 2524 รวมเวลา 20 วัน
ระยะนี้เป็นระยะเวลาที่เริ่มเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบออกภาษาที่ได้คัดเลือกไว้ โดยเริ่มที่หมู่บ้าน
จุดเก็บข้อมูล จุดที่หนึ่ง จุดที่สอง จุดที่สาม จุดที่สี่ และ จุดที่ห้า ตามลำดับ การเก็บข้อมูลแต่ละ
หมู่บ้านจุดเก็บข้อมูล ใช้เวลา 1-2 วัน วันละ 5-6 ชั่วโมง

ค. ระยะที่สาม คือ ระยะเวลาในเดือนมิถุนายน 2525 เป็นระยะเวลาที่ออกไป
เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลครบสมบูรณ์ในการวิจัย และขณะเดียวกันก็เป็นการตรวจสอบ
ข้อมูลที่ได้เก็บไว้แล้วด้วย

5. วิธีเก็บและบันทึกข้อมูล

ก. วิธีเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ แบบออกภาษาโดยเลือก
ใช้วิธีตั้งคำถามตามแบบสอบถามที่ได้จัดเตรียมไว้ (ดู ภาคผนวก ค.) ภาษาที่ใช้ในการถามผู้วิจัย
ใช้ภาษาไทยมาตรฐาน

ข. การบันทึกข้อมูล

มีขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

1. ชี้แจงให้แบบออกภาษาเข้าใจถึงสิ่งที่ผู้วิจัยประสงค์ให้แบบออกภาษากระทำ พร้อมทั้ง
ทั้งสัมภาษณ์ประวัติของแบบออกภาษา
2. สัมภาษณ์แบบออกภาษาตามรายการคำในแบบสอบถามที่ได้เตรียมไว้ โดยให้
แบบออกภาษาออกเสียงคำละ 2 ครั้ง โดยเว้นระยะเวลาการออกเสียงระหว่างการออกเสียงครั้งแรก
และครั้งที่สองพอสมควร เพื่อให้แบบออกภาษาออกเสียงคำที่ต้องการอย่างชัด เจนทั้งสองครั้งและผู้วิจัยจะ
ได้มีเวลาบันทึกข้อมูลได้ถูกต้อง
3. ซักถามเพิ่มเติมเมื่อมีข้อสงสัย พร้อมทั้งจดคำอธิบายเกี่ยวกับข้อสงสัยที่ได้จาก
การซักถามแบบออกภาษาไว้ด้วย
4. ให้แบบออกภาษาออกเสียงเปรียบเทียบระหว่างคำต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบข้อมูล
ในด้านความคล้ายคลึงและความแตกต่างของคำต่าง ๆ เหล่านั้น
5. สำหรับการบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียงนั้น ผู้วิจัยได้เริ่มบันทึกเสียง

ตั้งแต่นั้น คือ ตั้งแต่การสัมมนาประจำปีของกรมภาษา คำต่างๆ ในรายการคำซึ่งผู้บอกภาษาออกเสียง คำละ 2 ครั้ง รวมทั้งคำที่ใช้เปรียบเทียบกันด้วย เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบข้อมูลในภายหลัง

การวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผลการวิเคราะห์

ก. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระบบวรรณยุกต์

แบ่งได้ 3 ขั้นตอน[@] คือ

1.1 ขั้นตอนที่หนึ่ง วิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคน โดยใช้ตารางการทดสอบเสียงวรรณยุกต์ภาษาตระกูลไทเป็นเครื่องมือ

1.2 ขั้นตอนที่สอง นำระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาทุกคนในจุดเก็บข้อมูลเดียวกัน สรุปเป็นระบบวรรณยุกต์ของจุดเก็บข้อมูลแต่ละจุด

1.3 ขั้นตอนที่สาม เปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ของจุดเก็บข้อมูลทุกจุด เพื่อพิจารณาใช้ลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์แบ่งภาษาถิ่นย่อยของภาษายองในจังหวัดลำพูน

2. ระบบพยัญชนะ และ ระบบสระ

สำหรับการวิเคราะห์ระบบพยัญชนะและระบบสระเพื่อหาว่ามีหน่วยเสียงอะไรบ้าง รวมจำนวนกี่หน่วยเสียง รวมทั้งหาว่าหน่วยเสียงใดมีเสียงย่อยอะไรบ้างโดยดูจากการปรากฏของเสียงในตำแหน่งต่าง ๆ ของพยางค์นั้น ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์^{@@} คือ

2.1 ขั้นตอนที่หนึ่ง วิเคราะห์ระบบพยัญชนะ และ ระบบสระของผู้บอกภาษาแต่ละคนในจุดเก็บข้อมูลแต่ละจุดโดยใช้ทฤษฎีระบบเสียงแบบการวิเคราะห์หน่วยเสียง (Phonemic Analysis)

[@] รวบรวมละเอียดในบทที่ 3 หน้า 50 - 51

^{@@} รวบรวมละเอียดในบทที่ 3 หน้า 50 - 51

2.2 ขั้นตอนที่สอง นำระบบพยัญชนะ และ ระบบสระของผู้ออกภาษาทุกคนในจุด
เก็บข้อมูลเดียวกัน สรุปลเป็นระบบพยัญชนะและระบบสระของจุดเก็บข้อมูลแต่ละจุด

2.3 ขั้นตอนที่สาม นำระบบพยัญชนะ และ ระบบสระของจุดเก็บข้อมูลทุกจุดมา
เปรียบเทียบกัน

แต่เนื่องจากระบบพยัญชนะและระบบสระ ตลอดจนสัญลักษณ์ของพยัญชนะและสระในภาษาของของ
ผู้ออกภาษาทุกคนในทุกจุดเก็บข้อมูลมีลักษณะไม่แตกต่างกันมากนัก ผู้วิจัยจึงเสนอผลการวิเคราะห์
ระบบพยัญชนะ และ ระบบสระของผู้ออกภาษาทุกคนในทุกจุดเก็บข้อมูลรวมกัน[@]

ข. การเสนอผลการวิเคราะห์

1. วรรณยุกต์ จะเสนอเรียงตามลำดับ ดังนี้

1.1 ระบบวรรณยุกต์ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ และ ลักษณะการแยกเสียง-
วรรณยุกต์ของผู้ออกภาษาแต่ละคนในแต่ละจุดเก็บข้อมูล

1.2 ระบบวรรณยุกต์ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ ลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์
และ การปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ ของจุดเก็บข้อมูลแต่ละจุด

1.3 การเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ ลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์ เสียง-
ย่อยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ และ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ ของจุดเก็บข้อมูลแต่ละจุด

2. พยัญชนะ

2.1 ระบบพยัญชนะ และ สัทลักษณะของพยัญชนะของผู้ออกภาษาทุกคนในจุด
เก็บข้อมูลทุกจุด

2.2 การปรากฏของเสียงพยัญชนะ

3. สระ

ระบบสระ และ สัทลักษณะของสระ ของผู้ออกภาษาทุกคนในจุดเก็บข้อมูลทุกจุด

[@] รวบรวมละเอียดในบทที่ 4 หน้า 81

ค. การนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาแบ่งภาษาถิ่นย่อยของภษาของในจังหวัดลำพูน

1. การใช้ลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์
2. การใช้เสียงย่อยของหน่วยเสียงพยัญชนะเป็นเกณฑ์

ง. การสรุปผลการวิเคราะห์

- สรุปผล
- อภิปรายผล
- ขอสังเกต
- ขอเสนอแนะ

ปัญหาในการทำวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประสบอุปสรรคและปัญหา ดังต่อไปนี้

ก. การเก็บข้อมูลภาคสนาม

1. การคมนาคม

จุดเก็บข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางของอำเภอ นอกจากนี้ผู้วิจัยไม่สามารถหาที่พักในหมู่บ้านซึ่งเป็นจุดเก็บข้อมูลบางจุดได้ จึงจำเป็นต้องเดินทางแบบไปเช้าเย็นกลับ ทำให้ต้องระวังในเรื่องเวลาที่ใช้เก็บข้อมูลในแต่ละวัน ทั้งนี้เพื่อผู้วิจัยจะได้มีเวลาสำหรับเดินทางกลับที่พักได้ทันก่อนเวลาค่ำ

2. สภาพดินฟ้าอากาศ

ระยะเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลระยะแรก และระยะที่สามตรงกับฤดูฝนส่วนระยะที่สองตรงกับฤดูหนาว ประกอบกับผู้วิจัยได้ใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะ ฝนและหมอกจึงเป็นอุปสรรคต่อการเดินทางออกไปเก็บข้อมูล

ข. งบประมาณ

การวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูงเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางออกไปเก็บข้อมูล รวมทั้งการจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ